

Warszawa, 3 września 2006 r.

Program Bezpłatnej Pomocy Prawnej dla Cudzoziemców i Uchodźców
Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

**Propozycja poprawek do projektu ustawy o dostępie do nieodpłatnej pomocy prawnej
przyznawanej przez państwo osobom fizycznym**

(w oparciu o projekt rządowy z 19.10.2005r. (druk sejmowy nr 29) oraz autopoprawkę
rządową z 02.08.2006r)

Proponujemy następujące brzmienie art. 3 ust. 2 pkt 5:

„5) udzieleniu porady prawnej oraz reprezentacji w postępowaniu administracyjnym cudzoziemca, który stara się o status uchodźcy, udzielenie ochrony uzupełniającej, udzielenie azylu lub zgodę na pobyt tolerowany w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 128, poz. 1176, z 2004 r. Nr 96, poz. 959, Nr 173, poz. 1808 i Nr 210, poz. 2135 , z 2005 r. Nr 90. poz. 757 oraz Nr 94, poz. 788).

Zmiana dostosowuje przepis do rządowego projektu zmiany ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, który wprowadza nową instytucję „ochrony uzupełniającej”. Ponadto, w projekcie nieprawidłowo powołana została ustawa o cudzoziemcach zamiast ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zapewnienie reprezentacji w postępowaniu wynika z art. 15.2 COUNCIL DIRECTIVE 2005/85/EC of 1 December 2005 on minimum standards on procedures in Member States for granting and withdrawing refugee status.

Proponujemy zmianę pkt 1) i 2) oraz dodanie pkt 3 i 4 do art. 6 ust. 1:

Art. 6. 1. Prawo do pomocy prawnej przysługuje obywatelom polskim, obywatelom państw członkowskich Unii Europejskiej lub państw stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, mającym miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, a także:

- 1) uchodźcom, cudzoziemcom, którzy uzyskali ochronę uzupełniającą, azyl lub zgodę na pobyt tolerowany w rozumieniu ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,**

- 2) **cudzoziemcom, którzy starają się o status uchodźcy, udzielenie azylu lub zgodę na pobyt tolerowany w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,**
- 3) **cudzoziemcom, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Wspólnot Europejskich lub zezwolenie na osiedlenie się w rozumieniu ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach,**
- 4) **cudzoziemcom umieszczonym w strzeżonym ośrodku lub areszcie w celu wydalenia lub w stosunku do których toczy się postępowanie o wydalenie z terytorium RP.**

Do pkt 3. Zupełnie nieuzasadnione jest pominięcie przez ustawę cudzoziemców, którzy uzyskali zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego WE lub zezwolenie na osiedlenie się. Cudzoziemcy ci mają prawo do nieograniczonego czasowo pobytu w Polsce. W zakresie prawa do pracy, opieki społecznej, edukacji itp. są konsekwentnie w różnych aktach prawnych traktowani na równi z obywatelami polskimi (zob. ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawa o pomocy społecznej, ustawa o szkolnictwie wyższym itp.). Jest to stosunkowo nieliczna grupa (kilkanaście tysięcy osób, głównie małżonków obywateli polskich), która może mieć jednak szczególne potrzeby w zakresie dostępu do pomocy prawnej.

Do pkt 4. Jak zauważyła Agnieszka Jasiakiewicz, cudzoziemcy ci byli wymienieni w art. 5 pkt 5 projektu ustawy z 19.10.2005 r. W odróżnieniu od osób pozbawionych wolności w postępowaniu karnym, nie mają żadnego dostępu do pomocy prawnej. Często nie wiedzą, że mogą złożyć wniosek o status uchodźcy lub podjąć inne działania w celu legalizacji swojego pobytu.

Proponujemy wprowadzenie art. 6 ust. 4 w brzmieniu następującym:

4. Przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się do cudzoziemców, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 i 4 ustawy.

Badanie kryterium majątkowego cudzoziemców ubiegających się o status uchodźcy jest niecelowe – cudzoziemcy tacy nie będą spełniać kryterium majątkowego jedynie w wyjątkowych przypadkach. To samo dotyczy cudzoziemców umieszczonych w strzeżonym ośrodku lub areszcie. Osoby te nie mogą pracować, dostają pomoc od państwa polskiego. Cudzoziemcy z punktu 1 i 3 mogą pracować i badanie ich dochodów ma sens.